

Posouzení podkladů pro vyhodnocení vlivů stavby a provozu dálnice D3 0302 - Jílové u Prahy - Hostěradice km 9,5-13,9

Mojmír Vlašín

Na základě údajů, zveřejněných na www.portal.cenia.cz (změny v úseku MÚK Jílové - MÚK Hostěradice), které se týkají biologického posuzování navržené dálnice D3 v úseku 0302 - Jílové u Prahy - Hostěradice jsem zhodnotil úplnost, resp. neúplnost shromážděných podkladů pro náležité posouzení vlivu stavby na přírodu. Z hlediska své odbornosti jsem posuzoval výhradně podklady, které se týkají obratlovců, tj. kruhoústých, ryb, obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Posouzení podkladů pro ostatní skupiny (bezobratlí, vyšší rostliny) jsem neprováděl, ani jsem k nim nepřihlížel.

„Listina základních práv a svobod“, která je součástí ústavy ČR, říká, že každý má právo na příznivé životní prostředí a každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Přesto se ukazuje, že některé informace v rámci procesu EIA na shora uvedenou část dálnice D3 nejsou dostupné. V seznamu literatury a zdrojů pak uvádím výslovně ty podklady, které nejsou k dispozici, byť se pro posuzování EIA uvádí jako zdrojové.

Podle zákona č. 225/2017 Sb. je ten, kdo v rámci výstavby nebo jiného užívání krajiny zamýšlí uskutečnit závažné zásahy, které by se mohly dotknout zvláště chráněných živočichů, povinen předem zajistit na svůj náklad provedení hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na tyto chráněné zájmy. Toto hodnocení v případě zamýšlené stavby bylo provedeno, ale jak dále dokládám, v některých ohledech nedostatečně.

Vyhláška č. 142/2018 Sb. stanovuje náležitosti posouzení vlivu záměru na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a náležitosti hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny. Takové hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na (mj.) zvláště chráněné živočichy se použije jako součást posouzení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

V případě stavby dálnic investor musí brát v potaz i vlivy na nechráněnou přírodu (vliv na krajinný ráz, na ÚSES, kumulativní vlivy včetně změn vodního režimu na biodiverzitu atp.), ale v biologickém průzkumu a hodnocení jsou rozhodující a prioritní vždy takové vlivy, které zasahují zvláště chráněné části přírody (tj. zejména zvláště chráněná území, zvláště chráněné druhy). Zvláště chráněná území jsou v mapových podkladech vesměs dobře zachycena, a to zda se jich posuzovaná stavba dotkne nebo ne, je možno odvodit ze vzdálenosti navržené trasy od zvláště chráněného území. Každopádně nevzniká spor, zda zvláště chráněné území v daném místě existuje nebo ne. U zvláště chráněných druhů je to ale složitější. Nejvíce se to projevuje u živočichů, a to zejména u živočichů s vysokou mobilitou či sezonními migracemi. Zatímco nezakreslení vyhlášeného ZCHÚ do podkladů k posuzování vlivů na životní prostředí se považuje za hrubou chybu, nezjištění zvláště chráněných druhů se většinou pomíjí s tím, že druh zde nebyl nalezen. Nejčastěji se pomíjí některé skupiny obratlovců. Jeden z důvodů je, že tyto skupiny mají poměrně náročnou a různorodou metodiku sledování (echoloty, živorovky, elektrický agregát, nárazové sítě atd.), dalším důvodem ale je i to, že mezi těmito skupinami je velice vysoké procento ZCHD. Vzniká tak obava, že z velkého množství získaných dat vznikne pro

investora velké množství povinností a omezení. Podotýkám, že pro ZCHD, které nebudou nalezeny (ať již opominutím, nebo úmyslně), není možné posuzovat vliv stavby na jejich populace a biotop.

Držitelé platné autorizace k provádění biologického hodnocení jsou povinni v rámci své autorizované činnosti vykonávané po 1. 1. 2018 vyhodnotit vliv závažného zásahu v plném rozsahu, tedy vyhodnotit vliv na zájmy chráněné podle části druhé, třetí a páté zákona o ochraně přírody a krajiny (právě pátá část řeší vliv na ZCHD). Podle vyhlášky 142/2018 Sb. musí hodnocení vlivu zamýšleného závažného zásahu uskutečňovaného v rámci výstavby na „chráněné zájmy“ (tj. mimo jiné na ZCHD) obsahovat také:

- popis současného stavu přírody a krajiny,
- identifikaci chráněných zájmů, které budou pravděpodobně zásahem ovlivněny, včetně jejich charakteristiky zaměřené na současný stav a cíle ochrany těchto zájmů,
- údaje o termínech, obsahu, rozsahu a výsledcích přírodovědného průzkumu a terénního šetření zohledňující sezónní hlediska a údaje o provedených konzultacích s odbornými osobami s uvedením osoby konzultanta, rozsahu konzultace a závěrů konzultací,
- zhodnocení dostatečnosti podkladů pro posouzení vlivu zásahu a výčet použitých podkladů a jejich zdrojů,
- závěr hodnocení z hlediska závažnosti vlivu zásahu včetně konstatování, zda a v jaké míře zásahem dojde k ovlivnění chráněných zájmů.

Tímto (pouze příkladným) výčtem povinností autorizovaného zpracovatele chci upozornit na to, že původní podklad (Kozáková 2017) nespĺňuje podmínky vyhlášky. Byl zpracován před její účinností a nemůže tedy být bez důkladného přepracování použit jako podklad pro hodnocení vlivů stavby dálnice na zvláště chráněné živočichy.

Metodika:

Základním podkladem pro biologické posuzování předmětného úseku stavby je práce Kozáková 2017. V této práci jsou (mj.) posuzovány tyto skupiny obratlovců: obojživelníci, plazi, ptáci a savci. Jako podklad byly použity (mj.) tyto zdroje: Vlach (2012), Svoboda (2017).

Savci: Průzkum drobných zemních savců byl prováděn metodou odchyty pomocí sklapovacích pastí v liniích. I když v práci není odkaz na žádnou konkrétní metodiku. Metoda sběru je však v práci dobře popsána: pasti byly v liniích rozmístěny po padesáti v rozestupu 2 až 4 m od sebe a byly sledovány po tři noci, pasti byly líčeny univerzální návnadou a při každodenní kontrole byla návnada obnovována. Na daném území bylo rozmístěno celkem 250 pastí (5 transektů). Odchycení jedinci byli zařazeni do druhu, určeno u nich bylo stáří (dospělci/ juvenilní jedinci). Výskyt velkých savců byl zaznamenáván metodou přímého pozorování a sledováním jejich pobytových stop (zbytky srsti, trus, uhynulí jedinci, otisky stop v měkkém podkladu, okus). Použité metody sledování pro pozemní savce jsou odpovídající. Horší je situace u průzkumu netopýrů a vrápenců. Byla provedena solidní analýza zimovišť netopýrů v dané oblasti a autoři pracovali i s NDOP. Avšak skutečnost, že zde nebyl zaznamenán ani jeden druh v letním období, svědčí o tom, že nebyla použita adekvátní metodika (např. Anděra a Horáček, 2007 nebo <https://ceson.org/monitoring.php>) pro výzkum skupiny letounů. Nejde jen o to, že stavbou může být zničeno či poškozeno sídlo těchto zvláště chráněných druhů, ale

může jít také o přeletování netopýrů a vrápenců přes dálnici v době, kdy by již eventuálně byla v provozu, což může způsobit značné ztráty. Metody průzkumu savců jsou adekvátní pouze částečně.

Pro ptáky byla zvolena nejasná metodika. Pravděpodobně jde o metodu liniové pochůzky (Bejček a Šťastný 2001), ale toto není nikde uvedeno, ani zde není odkaz na literaturu či jiný zdroj. Metoda není v práci popsána. U zastižených druhů ptáků byla pouze vyhodnocena pravděpodobnost hnízdění dle metodiky mapování pro Atlas hnízdního rozšíření ptáků (http://birds.cz/avif/atlas_sq_alloc.php). Metodika vyhodnocení hnízdění je adekvátní. Použitou metodiku pro sledování v terénu nelze posoudit.

Obojživelníci: Výzkum obojživelníků probíhal v území, jehož osu tvoří plánovaná komunikace a pás kolem této osy o šíři minimálně 200 m na každou stranu. V některých případech byly sledovány lokality i ve větší vzdálenosti, zejména pak významnější vodní plochy sloužící k reprodukci populací obojživelníků. Ve studii je odkaz na metodiky Vojar 2007 a Bejček et Šťastný 2001, (které ve zdrojích uvedeny jsou) a na metodiky Heyer a kol. (2004) a Zavadil a kol. (2011), které ale ve zdrojích uvedeny nejsou. Do zprávy byly pro úplnost doplněny lokality, a výsledky dřívějších průzkumů (Vlach a kol. 2012, Svoboda a kol. 2014). U obojživelníků byly dodrženy metody používané v rámci jejich standardního monitoringu organizovaného AOPK ČR (Jeřábková 2011, Jeřábková & Fischer 2015), dostupné na www.biomonitring.cz. Metodiky Heyer a kol. (2004) a Zavadil a kol. (2011) nemohu posoudit, ostatní použité metodiky jsou adekvátní.

Průzkum plazů: Plazi byli sledováni standardními technikami (viz Bejček et Šťastný 2001, Vojar 2007, Dodd jr. 2010). Kromě toho byly využity veškeré popisované metody z předchozích herpetologických průzkumů na lokalitě (Vlach a kol. 2012, Novák a kol. 2014) včetně metod nových, jako např. umísťování umělých úkrytů pro plazy (Vlašín a Mikátová 2007 a 2015). Proběhlo vizuální sledování se zaměřením na vhodné mikrobiotopy (zejména místa ke slunění, okraje porostů, vodních ploch apod.), doplněné o cílené prohledávání úkrytů a detekci jedinců (zejména slepýšů) usmrčených dopravou na komunikacích a dále instalace umělých úkrytů (bylo rozmístěno celkem 20 nástražných úkrytů). Tyto použité metodiky jsou adekvátní.

Kruhoústí a ryby: Kozáková 2017 ichtyofaunu neposuzuje. Přitom plánovaná dálnice v několika úsecích přetíná vodoteče, jsou zde plánované úpravy a zatrubnění většinou drobných toků. Vliv na kruhoústé a ryby může být tedy docela zásadní, ale pro posouzení zde chybí podklady.

Výsledky:

Savci: Z průzkumu (Kozáková 2017) vyplývá, že v trase stavby se vyskytuje šest druhů malých zemních savců: myšice lesní, norník rudý, myšičí křovinná, rejsek malý, bělozubka bělobřichá a bělozubka šedá (jeden druh patří mezi ZCHD – bělozubka bělobřichá). Z dalších druhů bylo metodou vizuálního záznamu či záznamu pobytových znaků nalezeno 13 druhů (daněk evropský, prase divoké, srnec obecný, lasice kolčava, kuna lesní, vydra říční, liška obecná, tchoř tmavý, psík mývalovitý, hraboš polní, myška drobná, veverka obecná, zajíc polní) z toho dva druhy nepůvodní (psík a daněk). Dva z takto nalezených

druhů patří mezi ZCHD (veverka a vydra). Výskyt vydry říční byl znamenan také podle databáze NDOP, výskyt veverka obecné podle předchozího průzkumu. V závěrečném výčtu ZCHD je veverka opomenuta. Ve studii Kozáková 2017 jsou uvedeny informace o zimovištích netopýrů v okolí plánované stavby (netopýr velký, řasnatý, vodní, ušatý, velkouchý a brvitý). Vliv plánované výstavby dálnice D3 v úseku Jílové – Hostěradice (0302) na monitorovaná zimoviště netopýrů lze považovat za málo významný. Mnohem větší vliv může mít provoz dálnice na přeletující netopýry a vrápence. Průzkum letních kolonií a ultrazvukový detektoring prováděn nebyl, a tak nebylo (a nemohlo být) ani vyhodnoceno, zda na tyto živočichy bude mít stavba a provoz dálnice vliv. Mnohé publikace prokazují (např. Gaisler 2009, Limpens 2005), že v některých úsecích má provoz na pozemních komunikacích vliv fatální. Neposouzení tohoto vlivu je v rozporu s vyhláškou č. 142/2018 Sb. Netopýr velký, velkouchý a brvitý jsou uvedeni v příloze II směrnice 92/43/EHS a všechny naše druhy netopýrů jsou uvedeny v příloze IV této směrnice. Podle směrnice členské státy EU přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV, který zakazuje (mj) poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku. Vzhledem k tomu, že taková místa nebyla v trase identifikována, nelze (bez dalšího) zabránit jejich poškození plánovanou stavbou. Takový přístup je také přímým porušením Dohody o ochraně populací evropských netopýrů, která patří k významným mezinárodním dokumentům sjednaným v rámci Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (tzv. Bonnské úmluvy). Netopýři představují z hlediska mezinárodní ochrany přírody prioritní skupinu a jsou také významně zohledněni ve Směrnici Rady EU č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Základní povinnosti všech smluvních stran je ochrana netopýrů a jejich přírodních stanovišť (tj. shromaždišť, lovišť, zimovišť, míst rozmnožování a ostatních lokalit významných pro netopýry). Při nedostatečném průzkumu nemohou být tyto vlivy posouzeny a proto je třeba říci, že biologické hodnocení pro tuto skupinu je nedostatečné.

Ptáci: Výsledky z průzkumu této skupiny jsou v zásadě dostačující. Ve studii Kozáková (2017) je výskyt avifauny řádně posouzen, je dokumentován výskyt ZCHD, druhů uvedených v příloze I Směrnice o ptácích EU. Ornitologickým průzkumem bylo zaznamenáno celkem 57 druhů ptáků. Ze ZCHD zde byly doloženy následující druhy: morčák velký, krahujec obecný, krutihlav obecný, ledňáček říční, včelojed lesní, bramborníček hnědý, jestřáb lesní, krkavec velký, lejsek šedý, rorýs obecný, strakapoud prostřední, tuhýk obecný, vlaštovka obecná. Ve většině případů jsou navržena správná a dostačující opatření na eliminaci či mitigaci vlivů stavby a provozu dálnice v tomto úseku. Biologické posouzení pro tuto skupinu je postačující.

Obojživelníci: Tato skupina je dobře zdokumentována v trase navrhované dálnice, a to opakovaně. V roce 2017 byly doloženy tyto druhy: skokan zelený, skokan skřehotavý, skokan štíhlý, skokan ostronosý, skokan hnědý, ropucha obecná, mlok skvrnitý. Z předchozích studií je doložen výskyt těchto druhů: čolek obecný, čolek velký, ropucha zelená, rosnička zelená. Až na jeden druh patří všechny mezi ZCHD, jeden se nachází i v příloze II směrnice EU o biotopech. Ve studiích jsou přehledně uvedena místa trvalého výskytu a rozmnožování, je posouzen jejich stav, resp. vliv případné stavby na jejich biotop. Celkově je třeba říci, že hodnocení vlivu stavby na tuto skupinu obratlovců je dostatečné.

Plazi: Studie Kozáková (2017) zjistila v předmětném úseku tyto druhy: ještěrka obecná, ještěrka zelená, slepýš křehký, užovka obojková, užovka hladká, užovka podplamatá, Z

předchozích průzkumů vyplývá ještě výskyt zmije obecné. V předmětném území je tedy potvrzen výskyt celkem sedmi druhů plazů, z nichž všechny patří mezi ZCHD. Celkově je tmožno říci, že hodnocení vlivu stavby na tuto skupinu obratlovců je dostatečné.

Kruhoústí a ryby: Kozáková (2017) dokládá v předmětném území výskyt jednoho ZCHD ryby (hořavka duhová), ale ze studie není jasné, jak byl uvedený druh v území dokladován. Nejpravděpodobněji z popisu EVL Dolní Sázava, kde je výskyt toho druhu uveden. Ichtyologický průzkum pro studii Kozáková (2017) prováděn nebyl. Proto ani nemohly být zhodnoceny negativní dopady stavby a provozu dálnice na tyto skupiny. Výsledky posouzení stavby na tyto skupiny jsou nedostatečné a musí být doplněny.

Vliv na soustavu Natura 2000: Vliv je posouzen v souhrnné hodnotící zprávě Losík a Háková (2017). V předmětném úseku dálnice bude dotčeno především EVL CZ0213068 - Dolní Sázava. Lokalita je posuzována nesprávně pouze jako biotop (stanoviště) dvou druhů uvedených v příloze II příslušné směrnice. Lokalita je však obývána i populacemi dalších vzácných druhů jako je škeble plochá (*Pseudanodonta complanata*), okružanka říční (*Sphaerium rivicola*) a další. Je známo, že vodní mlži jsou hostiteli nejmladších vývojových stádií hořavky duhové, která je předmětem ochrany. Posuzovatelé neprovedli žádný vlastní průzkum lokality a zcela pominuli výskyt dalších zástupců ichtyocenózy parmového i cejnového pásma (ryb). Také bohaté spektrum zde žijících obojživelníků (pět druhů) a plazů (sedm druhů) svědčí o dosavadní zachovalosti tohoto stanoviště. Přitom ohrožení lokality (vliv na EVL) je možné kontaminací ropnými produkty při stavbě. Také během provozu dálnice nelze vyloučit znečišťování vody polutanty z dopravy (počítá se s přečištěním v usazovací nádrži s filtry pouze proti ropným sloučeninám, ale ne proti ostatním druhům polutantů, např. solí při zimní údržbě). Kumulativní vliv na lokalitu posuzovali autoři technicistně pouze jako kumulativní vliv znečištění či předpokládaného znečištění vody na tok. Jako kumulativní vliv je třeba hodnotit i vliv záměru (stavby) na jiné části EVL (jiné druhy organismů, než jsou předmětem ochrany). Poškození jejich populací může mít zpětně vliv na předmět ochrany. Například: potravu hořavek tvoří řasy, rozsvivky a detrit, po první dva měsíce života převážně plankton. Jakýkoliv zásah do tohoto potravního spektra může mít na populaci hořavek zcela zásadní vliv. Základními podmínkami správného vyhodnocení vlivů záměrů na EVL je nejen znalost stavu předmětů ochrany, ale též jejich biologie a ekologických nároků (Kopečková 2010). Z těchto důvodů je nutno posouzení vlivu zásahu na EVL jako nulového hodnotit coby chybné.

Závěry:

Z celkem šesti skupin obratlovců byly dostačujícím způsobem prozkoumány tři (ptáci, obojživelníci, plazi), nedostatečně jedna (savci). Dvě skupiny (kruhoústí a ryby) nebyly prozkoumány vůbec. S ohledem na tuto skutečnost je nutno konstatovat, že průzkum obratlovců v trase plánované dálnice nebyl dobře proveden a na základě toho nebylo (ani nemohlo být) řádně provedeno posouzení vlivu stavby a možného budoucího provozu dálnice v předmětném úseku. Posouzení vlivu zásahu na EVL jako nulového je chybné.

Co je třeba udělat pro zabezpečení adekvátního přírodovědného průzkumu a hodnocení předmětného území:

(1) Je třeba provést identifikaci chráněných zájmů, které budou pravděpodobně zásahem ovlivněny. Identifikaci je třeba provést tak, že se z nálezové databáze AOPK ČR (NDOP) vynesou všechny záznamy o zvláště chráněných druzích obratlovců (především netopýrů, vrápenců, kruhoústých a ryb) a to zejména v katastrech obcí dotčených výstavbou. U druhů, které se na takto vymezeném území vyskytují, je třeba provést hloubkový průzkum, který by jejich přítomnost v trase dálnice potvrdil nebo nepotvrdil. Takový průzkum byl proveden pouze u skupiny obojživelníci, plazi a ptáci.

(2) Je nezbytné doplnit údaje o termínech, obsahu, rozsahu a výsledcích přírodovědného průzkumu a terénního šetření zohledňující sezónní hlediska a údaje o provedených konzultacích s odbornými osobami (s uvedením osoby konzultanta, rozsahu konzultace a závěrů konzultací) viz MŽP 2018. To znamená uvést podklady do souladu s vyhláškou č. 142/2018 Sb. Je totiž zjevné, že průzkumy skupin netopýrů, vrápenců, kruhoústých a ryb řádně provedeny nebyly.

(3) Je nutno ohodnotit dostatečnost podkladů pro posouzení vlivu zásahu. Již z tohoto posudku vyplývá, že podklady minimálně v oblasti vertebratologie jsou nedostatečné, dostatečnost podkladů je pravděpodobně třeba zhodnotit i u ostatních skupin.

(4) Je třeba znovu posoudit kumulativní vlivy na EVL

Znalecká doložka

Tento posudek jsem podal jako soudní znalec, jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Brně SPR 1020/88, pro základní obor ochrana přírody, odvětví zoologie. Znalecký úkon je zapsán pod číslem 100/19 znaleckého deníku. Posudek byl vydán v jednom exempláři (jeden nečíslovaný pro archiv znalce). Posudek má 8 číslovaných stran.

RNDr. Mojmír Vlašín
soudní znalec v oboru ochrana přírody

Literatura:

Anděra M., Horáček I., 2005 : Poznáváme naše savce. Sobotales Praha, 327 s.

Bejček K. a Štastný V., 2001 : Metody studia ekosystémů. Skripta LF ČZU v Praze. Lesnická práce 110 s.

Cepáková E. 2017: Zhodnocení možného vlivu výstavby a provozu dálnice D3 v okolí Jílového u Prahy na netopýry. Nepublikováno. Depon. Naturaservis Není dostupné !

Gent T., & Gibson, S., eds. 1998 : Herpetofauna Workers Manual. Joint Nature Conservation Committee. Peterborough:

Hlaváč V. a kol., 2017: Vydra a doprava. Příručka k omezení negativního vlivu dopravy na vydru říční. AOPK ČR a Alka, Praha, 39 s

Chobot K. & Němec M., (eds) 2017 : Červený seznam ohrožených druhů České republiky - Obratlovci, Příroda č. 34

Gaisler J., Řehák Z., Bartonička T., 2009 : Bat casualties by road traffic (Brno-Vienna). Acta Theriologica 54 (2):147-155

Jeřábková L. , Mačát, Z., Reiter, A., 2011: Metoda odchyty obojživelníků pomocí živolovných pastí. www.biomonitoring.cz

Jeřábková L. 2011: Metodika mapování. Obojživelníci a plazi. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha

Kopečková M., Chvojková E., Wolf O., 2010 : Využívání všudeckých poznatků v honocení vlivů záměrů na Naturu 2000. In : Využití výzkumu a monitoringu pro ochranářský management. Sborníky abstraktů z II konference ochrany přírody ČR. PF Univerzita Palackého, Olomouc

Kozáková A., (eds) a kol., 2017 : Revizní biologický průzkum stavba D3 0302 - Jílové u Prahy - Hostěradice km 9,5-13,9 NaturaServis , rukopis, 151 s

Limpens H.J.G.A., Twisk P. & Veenbaas G., 2005: Bats and road construction. Published by the Dutch Ministry of Transport, Public Works and Water Management Directorate-General for Public Works and Water Management, Road and Hydraulic Engineering Institute, Delft, the Netherlands and the Association for the Study and Conservation of Mammals, Arnhem, the Netherlands, 24 str.

Losík J., Háková A., 2017: Screening report k hodnocení vlivu záměru na území soustavy Natura 2000 : Dálnice D3 0301 – 0303 Praha – Václavice SO 302-201 Most Sázava v km 16.500

MŽP 2018 : Aktualizace metodického pokynu k postupu hodnocení vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Věstník Ministerstva životního prostředí – listopad 2018 – Částka 8

Svoboda A. , 2017: Ornitologický průzkum na trase dálnice D3: úsek 0301 Jílové – Hostěradice. – depon. in: Natura Servis, Hradec Králové Není dostupné

Vlach P., 2012 : Inventarizace obojživelníků vázaných na vodní plochy v blízkosti dálnice D3 (v úseku Jesenice – Dolní Dvořiště), Blovice, prosinec 2012. (rukopis)

Vojar J., 2007: Ochrana obojživelníků: ohrožení, biologické principy, metody studia, legislativní a praktická ochrana. Doplněk k metodice č. 1 Českého svazu ochránců přírody. ZO ČSOP Hasina Louny.

Vojar J., 2017: Herpetologický průzkum na trase dálnice D3: úsek 0302 Jílové – Hostěradice. – Ms. depon. in: Natura Servis, Hradec Králové. Není dostupné

Vlašín M., Mikátová B., 2007: Metodika sledování výskytu plazů v České republice. ČSOP Veronica, Brno, 39 s.

Vlašín M., Mikátová B. 2015: Terénní výzkum plazů dostává ustálenou podobu (Standardizovaná metoda bodového transektu pro plazy), ZOO Report Profi, březen 2015, s. 3-4 (anglická a česká verze)

Wilson D. E., Cole F. R., Nichols J. D., Rudran R. & Foster M. S. (eds.) 1996: Measuring and Monitoring Biological Diversity: Standard Methods for Mammals. Smithsonian Institution Press, Washington and London, 409 s.

Jiné podklady :

<https://ceson.org/monitoring.php>

Dlouhodobý monitoring netopýřích populací, Příloha 3 - Detektoring (sledování pomocí ultrazvukových detektorů)

Vyhláška č. 142/2018 Sb., o náležitostech posouzení vlivu záměru a koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a o náležitostech hodnocení vlivu závažného zásahu na zájmy ochrany přírody a krajiny.

Zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Směrnice 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Směrnice 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků

Použité zkratky

ZCHD zvláště chráněné druhy (dle vyhlášky 395/92 Sb.)
ZCHÚ zvláště chráněná území
NDOP nálezová databáze ochrany přírody
ZÚR zásady územního rozvoje
AOPK ČR Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
EVL evropsky významná lokalita